

Helsinki Region Infoshare -palvelun TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2024

Hyväksytty 12.2.2024 HRI:n ohjausryhmässä

Sisällysluettelo

1. Palvelun tarkoitus ja toimintamalli	3
2. Palvelun tavoitteet ja toimenpiteet vuonna 2024	6
2.1. Datan avaamisen edistäminen	6
2.2. Datan avaaminen ja ylläpito.....	7
2.3. Datan hyödyntämisen edistäminen	9
2.4. Viestintä.....	12
2.5. Yhteistyö muiden dataa avaavien kanssa	14
2.6. Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025	15
3. Palvelun seuranta ja kehittäminen	16

1. Palvelun tarkoitus ja toimintamalli

Helsinki Region Infoshare (HRI) on avoimen datan palvelu, joka tukee pääkaupunkiseudun kaupunkeja datan avaamisessa ja edistää avattujen datojen hyödyntämistä. Palvelun omistavat Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit.

HRI-palvelu toimii neljällä osa-alueella: datan tuottaminen, avaaminen, jakaminen ja hyödyntäminen (kuva 1). Palveluun sisältyy hri.fi-verkkopalvelu sekä datan avaamista ja hyödyntämistä edistäviä toimia. Verkkopalvelun kautta avatut datat ovat kaikkien maksutta hyödynnettävissä koneluettavassa, rakenteisessa muodossa. Verkkosivuilla on myös sovellusgalleria, ohjeita datan avaamiseen ja hyödyntämiseen sekä artikkeleja ja blogikirjoituksia.

Palvelun kehittäminen käynnistyi vuonna 2010, ja hri.fi-verkkopalvelu julkaistiin maaliskuussa 2011. Syksyllä 2012 pääkaupunkiseudun kaupungit hyväksyivät HRI-palvelun toiminnan vakiinnuttamista ja ylläpitoa koskevan pääsopimuksen sekä rahoitussopimuksen. Vuodesta 2013 alkaen HRI-palvelu on ollut pääkaupunkiseudun kaupunkien vakituinen palvelu ja kaupungit ovat sitoutuneet datan avaamiseen. Palvelu on käytettävissä myös pääkaupunkiseudun kaupunkien omistamien kuntayhtymien (HSY, HSL ja HUS) datojen avaamiseen.

Palvelu tukee pääkaupunkiseudun kaupunkien datan avaamiseen ja hyödyntämiseen liittyvien strategisten tavoitteiden toteuttamista. Helsingin kaupungin datastrategian tavoitteena on, että Helsingin tuottama data on maailman käytettävintä ja käytetyintä kaupunkidataa vuoteen 2025 mennessä. Tätä tavoitetta tukevat erityisesti datan ja algoritmien lähdekoodin avaaminen sekä kehittämismenetelmien avoin tarjoaminen ekosysteemin käyttöön. Espoo-tarinan mukaan Espoo kehittää tiedolla, data-analyysillä ja vaikuttavuudella johtamista sekä lisää toimintansa avoimuutta digitalisaatiota hyödyntäen. Kauniaisten kaupungin strategisen tavoitteen "Avoin Grani" mukaan kaupunki edistää päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Tätä tavoitetta tukee päätöksenteossa käytetyn datan avaaminen.

Palvelun toimintaa ohjaa, valvoo ja toteuttaa seudullinen ohjausryhmä. HRI:n operatiivisesta koordinoinnista vastaa Helsingin kaupunginkanslia. Palvelun vuosittainen budjetti on 60 000 euroa, jolla katetaan verkkopalvelusta sekä viestinnästä ja datan hyödyntämisen edistämisestä aiheutuvia kuluja. Kokonaisrahoituksesta Helsingin rahoitusosuus on 50 % (30 000 €), Espoon 27,3 % (16 380 €), Vantaan 21,7 % (13 020 €) ja Kauniaisten 1 % (600 €)¹. Helsinki

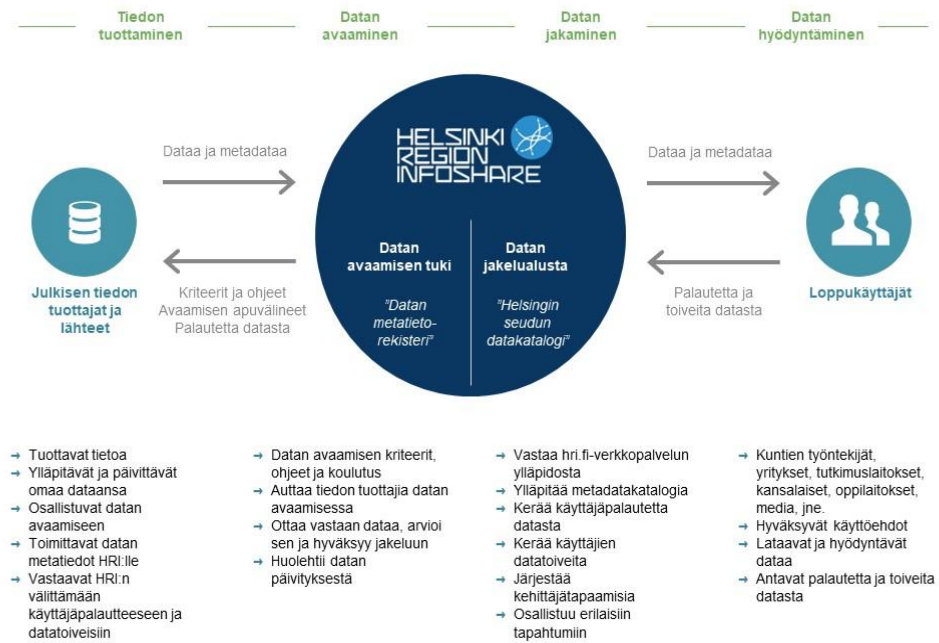
¹ Laskettu 31.12.2022 väestömäärän pohjalta (lähde: Aluesarjat).

suorittaa sopimusten mukaisesti osan rahoitusosuudestaan työnä. Tämän työmäärä voi vastata enintään 35 prosenttia Helsingin rahoitusosuudesta.

Kaupungit ovat sitoutuneet osoittamaan palveluun henkilötyöpanosta vuosittain seuraavasti: Helsinki 24 htkk, Espoo 12 htkk, Vantaa 12 htkk ja Kauniainen 2 htkk. Palvelun kehittämistyölle voi tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan hakea lisärahoitusta ulkopuolisista rahoituslähteistä. Mahdollisista suurista kehityshankkeista ja lisärahoituksista sovitaan erikseen.

Tässä toiminta- ja taloussuunnitelmassa kuvataan HRI-palvelun tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2024.

Kuva 1. HRI:n toimintamalli.

2. Palvelun tavoitteet ja toimenpiteet vuonna 2024

2.1. Datan avaamisen edistäminen

Tavoitteena on kannustaa ja tukea kaupunkien tietovarantojen hallinnoijia tunnistamaan aiempaa systemaattisemmin avaamispotentiaalisia dataa sekä edistämään niiden avaamista hallitusti, tehokkaasti ja turvallisesti. Työssä huomioidaan ja priorisoidaan EU:n avoimen datan direktiivin velvoitteet (arvokkaat tietoaineistot, *high value datasets*) ja sidosryhmien toivomat data-avaukset.

Näin toimien myötä voidaan saada avattua lisää dataa. Lisäksi dataa avataan tehokkaasti mahdollisimman yhteentoimivassa muodossa ja laadukkaana.

Toimenpide 1 (UUSI)	
Tunnistetaan kaupunkikohtaisiin tiedonhallintamalleihin tutustumalla avaamispotentiaalisia dataa ja ohjeistetaan niiden hallinnoijia avaamiseen.	
Tunnistetaan avaamispotentiaalisia dataa kaupunkien lakisääteisiä tiedonhallintamalleja hyödyntämällä, datojen hallinnoijia konsultoimalla tai muilla tavoin sekä kannustetaan ja ohjeistetaan datan hallinnoijia datan avaamiseen.	
Espoo esittelee omaa tiedonhallintamalliaan ja siitä tunnistettuja avaamispotentiaalisia dataa vuoden toisessa ohjausryhmän kokouksessa, Vantaa ja Kauniainen kolmannessa ja Helsinki neljännessä kokouksessa.	
Aikataulu	2024.
Toteuttajat	HRI:n ohjausryhmän jäsenet.
Kustannusarvio	Virkatyönä.
Mittarit	Tiedonhallintamalleihin on tutustuttu ja tunnistettu avaamispotentiaalisia dataa.

Toimenpide 2	
Tunnistetaan 1-3 dataa ja edistetään niiden yhteneväistä avaamista pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyönä.	

Tunnistetaan 1-3 dataa ja edistetään niiden avaamista yhteentoimivassa muodossa tai yhtenä kokonaisuutena. Työtä tehdään pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyönä joko olemassa olevissa yhteistyöryhmissä tai tätä varten perustetussa työryhmässä.	
Aikataulu	2024.
Toteuttajat	HRI-tiimi, HRI:n ohjausryhmä, kaupunkien ao. datoista vastaavat. Kunkin kaupungin vastuuhenkilöt sovitaan erikseen ohjausryhmässä.
Kustannusarvio	Virkatyönä.
Mittarit	Sovitut 1-3 dataa on avattu mahdollisimman yhteneväisessä muodossa.

2.2. Datan avaaminen ja ylläpito

Tavoitteena on uudistaa datojen ja niiden metatietojen julkaiseminen ja ylläpitäminen aiempaa tehokkaammaksi ja kestävämmälle pohjalle. Käytännössä datan avaaminen ja avatun datan päivittäminen tapahtuu jatkossa lähtökohtaisesti datan hallinnoijien toimesta ja mahdollisuuksien mukaan automaattisesti. Tämän myötä datan hallinnoijat saadaan sitoutettua aiempaa paremmin datan ylläpitoon.

Toimintatapaa tukee pääkaupunkiseudun avoimen datan elinkaaren hallintamalli. Tavoitteena on, että jatkossa datan hallinnoijat vastaavat itse datan metatietojen ylläpidosta hri.fi:ssä. Näin saadaan aiempaa paremmin varmistettua, että tarjolla oleva data ja sen metatiedot ovat ajantasaisia ja laadukkaita.

Toimenpide 3 (UUSI)

Edistetään pääkaupunkiseudun avoimen datan elinkaaren hallintamallin käyttöönottoa.

Edistetään pääkaupunkiseudun avoimen datan elinkaaren hallintamallin käyttöönottoa jakamalla siitä tietoa datan avaamista suunnitteleville tahoille ja dataa jo avanneille tahoille. Tarpeen mukaan laaditaan lisäohjeistuksia HRI:n datakatalogin käyttöön.

Aikataulu	2024.
Toteuttajat	HRI:n ohjausryhmä, HRI-tiimi, kaupunkien tiedonhallinnasta vastaavat.
Kustannusarvio	Virkatyönä.
Mittarit	Datan hallinnoijat, jotka ovat avanneet tai ovat aikeissa avata dataa, ovat tietoisia hallintamallista.

Toimenpide 4

Uudelleenorganisoidaan datan päivitys sekä metatietojen ylläpito.

Huolehditaan, että datan päivitys ja metatietojen ylläpito CKAN:issa on datan hallinnoijille sujuvaa ja ohjeistus on riittävää. Toteutetaan mahdollisesti tarvittavia teknisiä muutoksia CKAN:iin.

Viestitään dataa avanneille tahoille ja datan avausta valmisteleville tahoille nykytoimintamallista sekä ohjeistetaan hakemaan käyttöoikeutta CKAN:iin. Tarpeen mukaan laaditaan datan hallinnoijille lisäohjeistusta ja järjestetään koulutusta.

Aikataulu	2024.
Toteuttajat	HRI-tiimi, HRI:n ohjausryhmä, ulkoinen palveluntarjoaja.
Kustannusarvio	10 000 euroa.
Mittarit	Vähintään viisi datan hallinnoijaa ylläpitää itse datojensa metatietoja hri.fi:ssä. Tarpeen mukaan on CKAN:iin tehty teknisiä muutoksia sekä laadittu lisäohjeistusta ja järjestetty koulutusta.

Toimenpide 5

Huolehditaan hri.fi-verkkopalvelun teknisestä ylläpidosta ja jatkokehityksestä.

Huolehditaan hri.fi:n teknisestä ylläpidosta ja jatkokehityksestä ulkoisen palveluntarjoajan kanssa.

Suunnitellaan ja hankitaan verkkopalvelun jatkokehitystä yhteistyössä Tampereen ja Oulun kaupunkien kanssa.	
Aikataulu	2024.
Toteuttajat	HRI-tiimi, HRI:n ohjausryhmä, ulkoinen palveluntarjoaja.
Kustannusarvio	16 000 euroa.
Mittarit	Verkkopalvelun ylläpito on kestäväällä pohjalla, verkkopalvelun uptime on vähintään 99,5 %, tarvittavaa jatkokehitystä on tehty.

2.3. Datan hyödyntämisen edistäminen

Tavoitteena on edistää datan hyödyntämistä viestimällä aktiivisesti avatuista dataista sekä niiden hyödyntämismahdollisuuksista. Verkossa tehtävän viestinnän lisäksi järjestetään kehittäjätilaisuuksia, tehdään yhteistyötä korkeakoulujen kanssa sekä osallistutaan yhteistyökumppaneiden tapahtumiin.

Lisäksi datan hyödyntämistä edistetään selvittämällä ja edesauttamalla dataekosysteemien kehittymistä erikseen tunnistettavien yhteistyötahojen kanssa.

Toimenpide 6	
Järjestetään kehittäjätilaisuuksia.	
Järjestetään kaikille avoimia, eri teemoihin keskittyviä kehittäjätilaisuuksia 2-4 kertaa vuodessa joko etä- tai lähitytilaisuuksina.	
Lisäksi osallistutaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyötahojen järjestämiin kehittäjätilaisuuksiin ja hackathoneihin.	
Aikataulu	2024.
Toteuttajat	HRI-tiimi, kaupunkien ko. teeman asiantuntijat, viestintä.
Kustannusarvio	Virkatyönä, tarjoilukulut ja tallenteiden tekstityskustannukset enintään 3 000 euroa.

Mittarit	Kehittäjätilaisuuksia on järjestetty, tilaisuuksiin on osallistunut vähintään 30 henkilöä per tilaisuus, tilaisuuksien palautteiden keskiarvo on asteikolla 1-5 vähintään 4.
----------	--

Toimenpide 7	
Tehdään kurssi- ja luentoyhteistyötä pääkaupunkiseudun korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa.	
Tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä pääkaupunkiseudun korkeakoulujen ja mahdollisten muiden oppilaitosten kanssa, jotta opiskelijat oppivat hyödyntämään avointa dataa harjoitus- ja opinnäytetöissään sekä työurallaan.	
Aikataulu	2024.
Toteuttajat	HRI-tiimi, kaupunkien substanssiasiantuntijat.
Kustannusarvio	Virkatyönä.
Mittarit	Avointa dataa on käytetty osana opiskelijoiden harjoitus- tai lopputöitä.

Toimenpide 8 (UUSI)	
Toteutetaan selvitys HRI:n kautta avattujen datojen hyödyntämisen vaikutuksista. Selvitys voidaan toteuttaa esimerkiksi haastattelemalla pääkaupunkiseudun avointa dataa hyödyntäviä tahoja ja/tai verkkokyselyllä.	
Toteutetaan ulkopuolinen selvitys HRI:n kautta avattujen datojen hyödyntämisen vaikutuksista. Samalla voidaan tunnistaa mahdollisia kehystoimenpiteitä. Selvitys voidaan toteuttaa esimerkiksi haastattelemalla pääkaupunkiseudun avointa dataa hyödyntäviä tahoja ja/tai verkkokyselyllä.	
Aikataulu	Syksy 2024.
Toteuttajat	HRI-tiimi, ulkopuolinen toimittaja.

Kustannusarvio	10 000 euroa.
Mittarit	Selvitys on toteutettu. Lisäksi on tunnistettu mahdollisia jatkotoimenpiteitä avoimen datan hyödyntämisen edistämiseksi.

Toimenpide 9	
Toteutetaan selvitys pääkaupunkiseudun yritysten ja yhdistysten datatarpeista ja datojen käyttökokemuksista.	
Toteutetaan selvitys pääkaupunkiseudun yritysten ja yhdistysten datatarpeista ja datojen käyttökokemuksista erikseen sovittavalla tavalla sekä tunnistetaan mahdollisia jatkotoimenpiteitä.	
Aikataulu	Huhtikuu 2024 – kesäkuu/alkusyksy 2025.
Toteuttajat	Forum Virium Helsinki mm. Helsingin kaupungin data ja analytiikka -tiimin ohjauksella.
Kustannusarvio	Selvitys toteutetaan Forum Virium Helsingin vetämässä DataLiike-hankkeessa, jolle on myönnetty EAKR-rahoitusta.
Mittarit	Selvitys on vuonna 2024 käynnissä ja mahdollisia jatkotoimenpiteitä on tunnistettu.

Toimenpide 10 (UUSI)	
Tunnistetaan pääkaupunkiseudulta haasteita, joita mahdollisesti voisi ratkaista dataekosysteemimäisesti. Lisäksi tunnistetaan dataekosysteemeissä toimimisessa tarvittavia kyvykkyyksiä.	
Tunnistetaan pääkaupunkiseudulta systeemiä haasteita, joita voisi mahdollisesti ratkaista monitoimijaisesti avointa ja/tai suojattua dataa jakaen ja hyödyntäen. Lisäksi tunnistetaan monitoimijaisessa datayhteistyössä tarvittavia kyvykkyyksiä.	
Aikataulu	2024.
Toteuttajat	HRI-tiimi.

Kustannusarvio	Virkatyönä.
Mittarit	Haasteita ja kyvykkyyksiä sekä mahdollisia jatkotoimenpiteitä tunnistettu.

2.4. Viestintä

Palvelun viestintää toteutetaan erikseen laadittavan vuosittaisen viestintäsuunnitelman mukaisesti yhteistyössä pääkaupunkiseudun kaupunkien viestinnästä vastaavien kanssa.

Viestinnän osalta keskeisiä kohderyhmiä ovat datojen tuottajat ja hallinnoijat, pääkaupunkiseudun kaupunkien työntekijät sekä datan hyödyntäjät, kuten sovelluskehittäjät, korkeakoulut, kuntalaiset, yritykset ja media.

Toimenpide 11	
Laaditaan viestintäsuunnitelma ja viestitään sen mukaisesti.	
Laaditaan alkuvuodesta 2024 HRI:n viestintäsuunnitelma. Tehdään viestintää suunnitelman mukaisesti.	
Aikataulu	2024, jatkuva.
Toteuttajat	HRI-tiimi, HRI:n ohjausryhmä, kaupunkien viestintävastaavat, ulkopuoliset asiantuntijat.
Kustannusarvio	Virkatyönä, ostopalveluna, enintään 7 000 euroa.
Mittarit	Viestintää on tehty viestintäsuunnitelman mukaisesti.

Toimenpide 12	
Järjestetään koulutustilaisuuksia kaupunkien työntekijöille.	
Suunnitellaan ja toteutetaan kaupunkien työntekijöille koulutustilaisuuksia avoimesta datasta, datan julkaisemisesta ja päivittämisestä sekä datan hyödyntämisestä.	

Aikataulu	2-4 koulutusta tarpeen ja kysynnän mukaan etä- ja lähiopetuksena.
Toteuttajat	HRI-tiimi ja kaupunkien HRI-vastaavat, kaupunkien ao. asiantuntijat ja koulutuspalvelut.
Kustannusarvio	Mahdolliset palkkiot ulkopuolisille kouluttajille enintään 2 000 euroa.
Mittarit	Koulutustilaisuuksia on järjestetty vähintään 2 kpl. Palaute koulutuksista on asteikolla 1-5 vähintään 4 (hyvä).

Toimenpide 13

Tehdään kysely Datan avaamisen perusteet -koulutuksen käyneille.

Tehdään kysely Datan avaamisen perusteet -koulutuksen vuosina 2020-2023 käyneille kaupunkien työntekijöille. Kyselyssä selvitetään, ovatko koulutukseen osallistuneet hyödyntäneet koulutuksessa saatuja oppeja työssään ja millaiselle tuelle avoimen datan asioissa heillä olisi tarvetta jatkossa.

Aikataulu	Syksy 2024.
Toteuttajat	HRI-tiimi.
Kustannusarvio	Virkatyönä.
Mittarit	Kysely toteutettu ja mahdollisia jatkotoimenpiteitä tunnistettu.

Toimenpide 14

Esitellään HRI-palvelua ja pääkaupunkiseudun avointa dataa relevanteissa tapahtumissa.

Aikataulu	Jatkuva; esim. Kuntamarkkinat, GeoForum Summit.
-----------	---

Toteuttajat	HRI-tiimi ja kaupunkien HRI-vastaavat, viestintä.
Kustannusarvio	Virkatyönä, mahdolliset kulut esittelytilasta tms. enintään 4 000 euroa.
Mittarit	HRI-palvelu on ollut aktiivisesti esillä relevanteissa tapahtumissa.

2.5. Yhteistyö muiden dataa avaavien kanssa

Tavoitteena on edistää ja kehittää datan yhteneväistä avaamista yhteistyössä erityisesti Suomen muiden isojen kaupunkien ja valtionhallinnon kanssa.

Yhteistyömahdollisuudet liittyvät erityisesti datojen harmonisointiin, rajapintojen standardointiin, dataportaalien kehittämiseen, viestinnän ja hyödyntämisen edistämiseen ja vaikuttavuuden seurantaan. Kansallisen avoindata.fi-palvelun kanssa tehdään yhteistyötä erityisesti dataportaalien kehittämisen parissa. Uusia yhteistyötoimia voi muotoutua muun muassa EU:n avoimen datan direktiivin toimeenpanon kautta.

Seurataan avoimen datan kehitystä myös muissa maissa sekä osallistutaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan yhteistyöverkostoihin ja -hankkeisiin (kuten Eurocities-verkosto ja Open and Agile Smart Cities (OASC) -verkosto). Jatketaan HRI:n hyvien käytäntöjen ja oppien jakamista niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

2.6. Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025

Vuoden 2024 talousarvio ja taloussuunnitelma vuodelle 2025 on kuvattu taulukoissa 1 ja 2.

Taulukko 1. HRI-palvelun tulot vuosina 2024 ja 2025.

Kaupunki	TA 2024 (€)	TS 2025 (€)
Helsinki	30 000	30 000
Espoo	16 380	16 380
Vantaa	13 020	13 020
Kauniainen	600	600
Yhteensä	60 000	60 000

Taulukko 2. HRI-palvelun budjetti vuonna 2024 ja taloussuunnitelma vuodelle 2025.

Kustannuslaji	TA 2024 (€)	TS 2025
Projektinhallinta	5 000	
Helsingin kaupunginkanslia	5 000	
		<i>allokoidaan myöhemmin</i>
Datan jakelu	26 000	
Tekninen konsultointi ja hri.fi:n kehittäminen	8 000	
hri.fi:n ylläpito ja datastoren käyttö	8 000	
Datan metatietojen ylläpidon uudelleenorganisointi	10 000	
Datan hyödyntäminen	13 000	
Kehittäjätapaukset	3 000	
Datan hyödyntämisen vaikutukset	10 000	
Viestintä	13 000	
Sisällöntuotanto (verkkosivu, some jne)	4 000	
Uutiskirje	500	
Tapahtumat, kuten GeoForum Summit	4 000	
Datanavauskoulutukset	2 000	
Muut viestintätoimet	2 500	
Muut kulut	3 000	
Matkustus, kokoukset jne.	3 000	
Yhteensä	60 000	60 000

3. Palvelun seuranta ja kehittäminen

Palvelun operatiivista toimintaa ohjaa, linjaa, seuraa ja arvioi ohjausryhmä, joka kokoontuu neljä kertaa vuodessa. Palvelun vuosittaiset tavoitteet kuvataan toiminta- ja taloussuunnitelmassa ja toteuma toimintakertomuksessa.

Palvelun toimenpiteiden tarkemmassa suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa hyödynnetään eri tapoja (mm. HRI-tiimin viikkokokousten muistiinpanot, ohjausryhmän kokousten pöytäkirjat, Microsoft Planner ja viestintäsuunnitelma). Lisäksi toimintaa itsearvioidaan vuosittain ohjausryhmän kokouksessa.

Tavoitteena on, että hri.fi-palvelussa on tarjolla runsaasti pääkaupunkiseudun avointa dataa ja sitä hyödynnetään aktiivisesti. Keskeisiä toiminnan mittareita ovat olleet hri.fi-verkkopalvelun vierailija- ja latausmäärät sekä sosiaalisen median kanavien seuraajamäärät. Näiden mittareiden osalta ei ole määritelty tarkempia tavoitemääriä, mutta lähtökohtaisesti määrien toivotaan kasvavan vuosittain.

Verkkopalvelun käyttöä seurataan Matomo-työkalulla. Viestinnän osalta seurantatietoa saadaan myös Twitteristä, Facebookista, LinkedInistä ja uutiskirjeestä.

HRI-palvelun käyttäjiltä kerätään palautetta vuosittain toteutettavalla hyödyntämiskyselyllä sekä kehittäjä- ja koulutustilaisuuksien palautekyselyillä. Saadut palautteet huomioidaan toiminnan kehittämisessä.